

Kde je hodně světla

pro Friedera Weisse

Za chvíli to přijde. Její stín se táhne po bílé taneční ploše, levá noha krátce poklepe o lýtko stojné nohy, *battement frappé*, pak jedno otočení kolem osy, přiléhavý kostým mi na monitoru zdůrazní obrysy jejího těla, potím se - proč se potím? -, mé prsty se vznášejí nad klávesnicí, volí kombinace, které hned zadávám, f1, f2, enter. V prohlížecím okénku infračervené kamery vidím především víření horní části jejích zad, vidím, jak se k temnému letu houslových not nakloní dopředu a s jedním nádechem se pak prohne a zvrátí dozadu, pravá noha na špici, volná zanožená, ruka jako protiváha, arabeska, krásně dlouhý krk. Krátká, ztišená pauza, než se rozběhne ke *grand jeté*. Ted', sykne režisér, který stojí za mnou a dýchá mi na záda, ted'!, jako bych proměnu hudebního rytmu sám neslyšel. Ruce sebou šknou, prsty letí po klávesnici, kontury tanečnice v prohlížecím okénku mého softwaru ted' patří mně. Přes monitor proudí číselné kombinace, zkouším algoritmy, rychle, ještě rychleji, uchopím její stín a manipuluji s ním, píšu příkazy: analyzovat, zpomalit, f2, f3, enter. Stop. A uprostřed skoku, uprostřed vodorovně roztažených nohou tanečnice v letu se její prodloužený stín najednou zastaví. Ještě během skoku se tanečnice obrátí, podívá se dolů na svůj strnulý stín, ve tváři úlek. Pak spadne. Spadne. Její pád je součástí choreografie, vím to, všichni to víme, ale nepůsobí to tak. Při nárazu zapraskají její pánevní kosti, ozve se tupý úder, který rozbije nečekané pianissimo hudby. Tanečnice leží na světlém koberci s přetočenými údy a nevěřícím pohledem upřeným k zemi, když stín se dá zase zvolna do pohybu. K elektronickému zavřeštění melodie roztáhne stín nohy ještě o něco výš, prohne se a vymrští ke skoku, provede ho stejně jako tanečnice předtím, pak se na ni položí, na její nehybné tělo, zatemní je, a tanečnice zavře oči. Tma. Kdosi ve zkušebně hlasitě vydechne.

Tři vteřiny, řekne režisér, když se zapnou pracovní světla. Jsi si jistý? ptám se a přejíždím kurzorem přes sloupce výpočtů, vzorce čísel. Zavrtí hlavou.

Později stojím sám na prázdném jevišti. Ostatní už odešli, *enough for today*, zvolal režisér. Kolem půlnoci mě bezpečnostní služba z divadla vyprovodí, pravidla v téhle zemi jsou přísná. Zbývá mi jedna hodina k další práci. Ve zkušebně je chladno, klimatizaci nastavili příliš nízko, jako všude ve výškových budovách tohoto rozpáleného města, chtějí tu snad obyvatele zamrazit. Třu si ruce, pak rozpřáhnu paže a hledám zdroj světla, zkoumám úhel, pod kterým směřuje projekce k zemi. Beamer je nasměřován přesně, jeho obraz se do puntíku kryje s pozorovacím oknem infračervené kamery. Mé výpočty jsou správné, vím to. Popoběhnu několik kroků, napodobuji kroky tanečnice. Kamera pošle záběry mého těla počítači. Program okamžitě zareaguje a mění tepelný obraz mého těla ve zdánlivý stín, který projektor vedle mě vrhne v reálném čase na taneční plochu.

Ale něco mi vadí. Je to ta chvíle, kdy tělo nehybně strne. Okamžik, kdy jsem stín tanečnice zastavil, abych ho pak se zpožděním vyslal za ní. Nejsem si jistý, jak dlouhé má zpoždění být. Tři vteřiny, říkám si, to asi ne, tam bude někde chyba, trvá to moc dlouho. Několikrát jsem si to změřil. A přišel jsem na něco. Při dvou vteřinách zpoždění patří stín ještě tanečnici, divák ho vnímá jako její součást. Ale pak se něco zlomí. Při třech vteřinách ho už vnímá jako pronásledovatele. Takže někde mezi tím, v rozmezí druhé a třetí vteřiny dojde k oddělení. Vrátím se na místo, skloním se nad počítačem a zadám obrácený příkaz.

Negativní obraz se změní v pozitivní, místo stínu, když běžím přes scénu, teď za sebou vleču světelnou stopu. To nestačí, to není to, co hledám. Posadím se před monitor. Píšu pár dalších povelů, klikám, ztrácím čas - muž z bezpečnostní služby už neklidně přechází sem tam, ano, ano, *I'm coming, I'm coming* - a stopa se rozpadne do malinkých prachových částiček, které rychle odplývají. Možná je to právě ono, pomyslím si, prohlížím si proud světla, který vyvolávají mé kroky po podlaze. Možná jde o rozplynutí, ne o oddělení, možná se obrysy tanečnice musí zvolna rozpadnout?

Když vypnu přístroje, zhasnu světlo a zavřu za sebou dveře zkušebny, musím se zašklebit. Přesně vidím, jak se tanečnice zatváří, až jí řeknu: *I think I need you to dissolve*. Podívá se na mě stejně jako ve chvíli, když nás představili. Softwarový mág z Německa, řekli jí, když jsem před ní stál v první den zkoušek, *an engineer of the arts*. Muž, který ti ukradne tvůj stín.

Tu noc nemůžu usnout. Divím se, přiletěl jsem už před dvěma týdny a dosud jsem neměl problémy s časovým posunem. Možná to dělá to město, říkám si, když stojím nahý na širokém parapetu okna hotelového pokoje. Hongkong pode mnou, přede mnou, složený dohromady ze svítících pixelů. Mihotavá zář reklam dolétá až ke mně do pětadvacátého patra, blikání fasád věžáků pokrytých luminiscenčními diodami, spastické záškyby neonů za nekonečnými řetězci výkladů dole na ulicích Kowloonu.

Když se pootočím ke straně, můžu si prohlédnout sousední věžák. Šplhá prudce nade mnou k noční obloze, jeden byt vedle druhého, okno za oknem, mihotavé televizní obrazy nad slabým světlem žárovek, nemá to konce, jako by tu nikdo nespál, pořád někdo zapíná nebo vypíná světlo, vstupuje do místnosti nebo z ní vychází, hledá tmou. Světlo tu používají jako stavební materiál, pomyslím si, když se odvrátím a svalím se na postel, vytvářejí dokonalou světelnou architekturu. Ve tmě by tohle město přestalo existovat.

Na nočním stolku mlčí můj německý mobil. Měl bych ho vypnout, vložit do něj místní SIM-kartu, kterou mi dali v divadle. Neměl bych už dál čekat na zprávy z Německa, které nepřijdou. Před šesti týdny mi napsala naposled. Pozdrav z hrobky, napsala. A: ozvu se ti, jen co mi bude líp, promiň. Od té doby neodpovídá. Nebere telefon, odmítá, mlčí. Den před odletem ke mně chtěla přijít, tak moc chtěla. Kdy tu budeš? odpověděl jsem, těším se, vyzvednu tě. Ale den uběhl, bylo odpoledne, podvečer, nic od ní nepřišlo, a u mě na monitoru, na webové stránce německých drah, ubývalo vlaků, kterými ještě mohla přijet. Když jsem ji konečně zavolaal na pevnou linku, zvedla to po sedmém zvonění, ale neohlásila se. Dýchala do sluchátka - byl to ten zvuk, dvě tři hluboká, pomalá nadechnutí -, ale neříkala nic, prostě neříkala vůbec nic, a pak, než jsem mohl zareagovat, než jsem mohl říct: to jsem já, co je s tebou, řekni něco, mluv se mnou, tak to položila. Držel jsem sluchátko v ruce, zíral na ně, na ten porézní plastik, poslouchal, jak to v něm praská, uslyšel obsazovací tón a najednou jsem se nemohl pohnout.

Teď jsem se natáhl k nočnímu stolku, přejel prstem po tlačítku vypnutí, viděl, jak se displej rozsvítila, a zaposlouchal se do melodie, s níž se můj telefon vypíná. Nevím, co se děje, co mám dělat, proti čemu stojím. Její mlčení je jako zed'. Odpadá od ní, ode mě, a já ji nemohu zadržet.

S těmi stíny musím přestat, říkám si a bořím obličej do polštáře, abych unikl mihotání a blikání světla od okna. Pořád tyhle stíny, ať už zdánlivé nebo reálné, to mi nemůže prospět, to neprospěje nikomu. A pak, krátce před tím, než se mé vědomí rozplyne, než se ztratím ve snu, si pomyslím: naopak. Musím se pozorovat. Pozorovat vlastní stíny. Tam najdu odpověď. Mezi druhou a třetí vteřinou.

Tanečnice stojí ve víru barev. Nehýbe se, zaklonila hlavu, zavřela oči. Její paže vedle drobného těla zemdlely. Z reproduktorů se linou chvějivé basy, můj projektor reprodukuje videoobraz, animaci jednoho kantonského umělce, rozpustilé, promíchané barvy. Režisér to

tak chtěl, vypadá to pošetile, retro, nesmyslná hříčka. Nezapadá to do naší koncepce, do naší estetiky, chtěli jsme se soustředit na stín a na tanečnici, na okamžik, kdy se od ní stín oddělí a pak ji zase najde. Ale nic neříkám. Místo toho pozoruji stín své ruky na klávesnici.

Když roztáhnu prsty, splývá obrys mé ruky s odrazem na nejohmatanějších z mých kláves, tam, kde je povrch pod písmeny častým dotykem už setřený. Stín samotný je pořádně vidět jen na podložce myši, ale i tam působí jaksi neostře, paprsky vycházející od monitoru jsou rozptýlené.

Možná bychom měli v inscenaci využít víc světelných zdrojů, říkám si a pohybuji rukou ve vzduchu sem a tam. Možná právě to nám chybí. Potřebujeme to celé projasnit, lom světla, prizma.

Once more, zvolá režisér do nastalého ticha, *come on, come on*, tak co se děje... Jeho hlas zní netrpělivě, asi už to musel několikrát opakovat. Vyděsím se. Ještě pořád zírám na svou ruku, ale vyskočím, abych znova pustil videopřehrávač. A v tom to uvidím. V té chvíli, jak jsem vyskočil, jsem to uviděl, když už se mé tělo sklánělo nad myši videopočítače a očima jsem ještě visel na klávesnici. Vidím to přesně. A strnu uprostřed pohybu.

Tam, na hraně mezi podložkou a klávesnicí, se ještě zdržuje stín mé ruky. Pohybuje se váhavě sem a tam, přelétne ještě jednotlivá písmenka, pak se najednou zastaví, zadrhne se, a s drobným zhoupnutím, jako by se chtěl ještě vrátit, se nakonec rozběhne ke mně.

What is, volá režisér o poznání hlasitěji a celý nervózní, *once more, once more!* Chci přikývnout, chci zdvihnout ruku, abych ho uklidnil - proč se nehýbám? -, chci zavolat *coming!*, ale z krku se ozve zachraptění. S námahou se mi podaří zdvihnout zrak, vidím scénu, vidím obličej tanečnice, která se ke mně mlčky tázavě otáčí, s hlavou skloněnou na stranu. To si tu musím všechno dělat sám? zaprská režisér německy. Na spánku mu vystane pulzující žíla. Nakloním se dopředu a konečně stisknu replay.

Venku na prostranství před divadlem mě oslní slunce. Musím krátce na vzduch, zašeptal jsem asistence, *I need some fresh air*, a s pohledem na režisérova záda, který se sesul do křesla, dodám: *tell him*.

Prostranství přede mnou je prázdné, lesknoucí se plocha s příkrčenými a zastřiženými stromy po okrajích. Těžké polední vedro pěchuje všechno do hloubky, dokonce i věžáky vypadají ve slunečním světle nižší než v noci. Vpředu po ulici vedoucí k metru prochází pomalu stará žena. Nad hlavou drží rozevřené noviny a krčí se pod nimi skoro až k zemi.

Nedívám se dolů, neotáčím se. Nechci se dívat na svůj stín, ne tady, kde mě mohou všichni z terasy divadla vidět. Místo toho zabočím do úzkých roklí uliček vedoucích z města směrem ke Kowloonskému parku.

Do parku vejdu směrem od jihu. Ani tady, pod kožovitými listy fíkovníků, se vzduch neochladí, řada chodců na asfaltových cestičkách drží nad hlavou slunečníky. Kolem mě proběhne upocená nevěsta v nabraných svatebních šatech. Usadím se na lavičku pod ochranou střechu pavilonu. Vedle mě dřepí pár starců a hraje mahjongg. Tiché klapání hracích kamenů se mísí se štěbetáním ptáků z protější voliéry. Opřu si hlavu o ruce a zavřu oči.

To nemůže být pravda. Musel jsem se splést, nemohl jsem vidět to, co jsem viděl. Jsem vyčerpaný, unavený, všechno to na mě bylo v posledních dnech moc rychlé. Režisérovo zavolání, přípravy, hektický odlet. První zkoušky hned ten večer po příletu. Nedostatek spánku minulou noc. A můj mlčící, mlčící telefon.

Vytáhnu mobil z kapsy a zapnu ho. Dvě zmeškaná volání, jeden novinář, který se mnou chce udělat rozhovor pro švýcarský taneční časopis, rozzlobený režisérův hlas, ale nic od ní. V Německu je ještě moc brzy, příliš brzy, ale to je jedno, ona je jediná, s kým

ted' můžu mluvit, které můžu říct: poslouchej, tady něco nehraje. Vytukám její číslo, přitisknu sluchátko k uchu, zvedni to, prosím, zvedni to konečně.

Dřív si telefon nikdy nevypínala, ani v noci ne, často mi napsala ještě před usnutím, většinou dlouho po půlnoci, polibek na dobrou noc, napsala, nebo: myslím na tebe. Ted' je ticho, ticho.

Vstanu. Nad věžáky stojí slunce téměř v zenitu. Aniž se ohlédnu, vyrazím na cestu zalitou sluncem, která mě dovede zpátky k divadlu.

V hlubokých venkovních bazénech není nikoho vidět, nehybná vodní plocha se leskne jako zrcadlo. Všechno je klidné, jakoby němé, i ve mně. Musel jsem se předtím splést, určitě to tak bude: měl bych se víc prospát. Ale najednou, nevím proč - tušení, pocit - se v tom vedru zastavím, odpočítám dvě vteřiny, jednadvacet, dvaadvacet, a prudce se otočím.

Na dehtové půdě za mnou se odlepí můj stín od obrysů pavilonu. Je malý, v polední slunci kolmými paprsky náležitě scvrklý. Kompaktní, tmavá skvrna, uhánějící po zemi. Běží ke mně.

Stojím. Zírám bez hnutí na asfalt, na stín, který mi vklouzne pod tělo. Najednou je mi zima. Za mnou volá nějaké dítě matku. Oklepu se, ohlédnu. Muži v pavilonu jsou stále zaujati svou hrou, nevzhlédli, nějaký Kantoňan si čte časopis. U vstupu na koupaliště se tlačí skupina vyčerpaných turistů před automatem na colu. Zdá se, že si nikdo ničeho nevšiml, také dítě se drží mámy za ruku a neotáčí se za mnou.

Opatrně hýbu nohou sem a tam. Stín sleduje mé pohyby po asfaltu, zvětšuje se, zmenšuje podle úhlu dopadajícího slunce, stojná noha, kročná noha, všechno působí normálně, žádné zpoždění, alespoň já - ani po několika prudkých pohybech - žádné nevidím.

Pohlédnu vzhůru přes koruny stromů na kraji parku, zkoumám zrcadlení slunečního světla na věžácích. Musí přece existovat nějaké rozumné vysvětlení: zdánlivé pohyby, optický klam, tančící reflexe zrcadlících se fasád, otevírajících se a zavírajících oken a dveří. Kdybych instaloval projektor na nebi nad sebou, visel by ted' v nadhlavníku. Nahradil by slunce, vymezil by okolní prostor a já bych věděl, na čem jsem.

Ale tak to není. Ted' už nevím, co jsem vlastně právě viděl, už nevěřím vlastním očím. Měl bych se asi zeptat asistentky, říkám si, jestli nezná nějakého očního lékaře, specialistu na oční vady. Jistě by mi řekl, o co jde. Chybně vyhodnocené vizuální podněty, rozkmitané rekonstrukce obrazů na přetížené sítnici - pravděpodobně tady k takovým věcem dochází častěji. Ve městě, které je celé ze světla, říkám si konečně, nebudou takové iluze ničím výjimečným.

Nejprve jdu pomalu, se skloněnou hlavou, a dávám pozor na každý krok. Můj stín zůstává pode mnou, je v souladu s rytmem mých kroků. Nevleče se za mnou, nechystá se rozplynout, nezůstává, jak dobře vidím, někde mezi druhou a třetí vteřinou. Dokonce se mi zdá, jako by mě maličko předbíhal.

Vzpamatuji se, pohlédnu na ulici, na houfy spěchajících chodců, na cestu. Musím se vrátit do divadla, nemůžu ostatní opustit, musím do práce, k počítači. Přidám do kroku, ale teplo mi pořád není.

Ještě jednou by chtěl prověřit ten okamžik, kdy dojde k oddělení stínu, říká režisér. Stojí přede mnou, ale nedívá se na mě. Jeho pohled mě míjí, pravděpodobně se ještě zlobí kvůli tomu, co se stalo. Už když jsem vešel do zkušebny, cítil jsem to. Něco jako by mě zdržovalo, chtěl jsem zůstat venku, na světle. Napjatá nálada a to přítmí uvnitř mě oslabují. Na scéně doutná nastavené videopole slabě bzučícího projektoru. Jinak je všechno ponořeno do tmy. Budu se muset posunout s počítačem blíž ke scéně, k osvětlené ploše.

Vrátíme se zpátky, říká režisér a mávne rukou vedle mě do vzduchu, zpátky na začátek. Jeho gestu nerozumím. Jak mávl rukou do vzduchu. Možná mě chtěl praštit do ramene a netrefil se. Taky se mohl něčeho napít, zatímco jsem byl pryč. Do premiéry zbývá pár dní, bude už asi nervózní.

U počítače si kleknu. Obrazovka jede v pohotovostním režimu, aktivuji ji, zkontroluji naskakující softwarová políčka, přisunu obličej blíž k zářícímu monitoru. Tanečnice na scéně protahuje záda. Klečí na zemi, prohne se daleko vzad, až se temenem hlavy dotkne tanečního koberce. Krátce se rozhoduji, zda ještě než začneme zvládnout přejít na online režim, v divadle je totiž jen slabý mizející WLAN signál. Mohl bych mezitím zadat na Googlu „optické klamy“ a vyhledat v Kowloonu lékaře, kteří mluví anglicky. A ještě něco mě napadlo. Ohlásím se. Ne jí, protože nebere telefon a nechce mi říct, co se děje, to už jsem pochopil. Ale musí existovat nějaký kontakt, možná přes webovou stránku jejího galeristy. S ním si denně dopisuje, má k němu důvěru, funguje to tak od té doby, co ji znám. Mohl bych toho galeristu nějak vypátrat, zavolat mu a říct, jaké si dělám starosti. Možná by pak za ní zajel. Anebo se mi taky vysměje.

Právě když se chci rychle přihlásit do sítě, zapne asistentka hudbu. Prostor se plní temnými tóny houslí, tanečnice už balancuje v arabesce, napjaté údy připravené ke skoku. Zavřu aplikaci, chci se soustředit. Ale něco mě rozptyluje. Je to přímo vedle mě, přítomné, ale nedokážu to objasnit. Někdo je u mě, ale nikoho nevidím. Ted'! zašeptá režisér ze své židle, ale já ho ignoruji, přestávám přemýšlet, jsem uvnitř svých číselných mřížek, naslouchám vlastnímu rytmu. *Timing!* volá režisér a stále zvyšuje hlas, *now, now!*

Nevím, co to je. Možná nějaká hustá kapalina, která mě obklopuje. Ano, tak by se to dalo nejspíš popsat: všechno je tuhé a vazké, vidím, jak se mé prsty vznášejí nad klávesnicí. Ale nebuší do kláves, neklovou do písmenek, do číslic. Naopak, klesají zvolna, snášejí se k mým kombinacím, pomalu, klidně, s dvěma, třemi vteřinami zpoždění.

A pak, krátce předtím, než asistentka na konzoli aktivuje *black*, absolutní tmou mezi scénami, mi to dojde. Něco se posunulo. To se nezpožďuje stín, ale já sám.

Kolem mě je všude velký jas. Ležím ve světle. Vedle mě se do nočního nebe tyčí velké LED-plochy, jejich barvy přecházejí monotónně jedna v druhou, právě se mění z oranžové na rudou. Hlavou ležím na obrubníku, lidé proudí kolem, překračují mě. Běžící, cupitají, proudí do věžáků na krajích ulice, tlačí se k proskleným přechodům pro chodce, do výtahů ujíždějících rychle nahoru, všichni chtějí výš, ještě výš, do dvacátého, šedesátého, do sedmdesátého patra.

Nevím, jak jsem se sem dostal. Možná jsem ve zkušebně ztratil vědomí a vynesli mě ven. Ale proč mě tu jen tak položili, před světelnou sochu uprostřed chodníku, kdesi v Kowloonu, nedává to žádný smysl.

Něco tu s perspektivou nehraje. Odpočítám dvě vteřiny - proč to dělám? - a zkusím se narovnat. Domy nade mnou se šplhají do nebe, motá se mi hlava, všechno vypadá mnohem vyšší než jindy, celé město jako by se dralo k obloze.

Proč si nemůžu vzpomenout? Něco se při zkoušce muselo stát, něco s mými prsty, myslím, ale nic mě nenapadá. Někdo tam byl, někdo vedle mě, a je ještě pořád, cítím to. A pak ten chlad, chlad v mých údech, který nepolevuje, přestože digitální ukazatel u lékárny na druhé straně ulice ukazuje skoro čtyřicet stupňů - nemám pro to vysvětlení.

Na zemi, u spodního kovového okraje LED-panelu, se zachytilo potrhané vydání *South China Morning Post*. Objevím jedno slovo, škubu novinami, až jich mám kus v ruce. Skupina zelených aktivistů žaluje obchody jedné značky za světelné znečištění, *due to light pollution*. Podle sdělení *Environmental Protection Department* došlo jen v minulých týdnech přes padesát stížností na obtěžování světlem. Kmitání a mihotání stále silnějších reklamních panelů snáší mnoho lidí čím dál obtížněji.

To je tohle město, říkám si a pouštím noviny, které mi náhle ztěžkly v ruku, tenhle zatracený, rozpálený Hongkong. Neměl jsem sem vůbec jezdit, nikdy. Pokud jsem měl vůbec někam jet, tak za ní.

Do letadla jsem nastoupil za obtloustlým funicím Číňanem. Jsem tak unavený, že se o něho opřu, ale zdá se, že si toho nevšimá. Jednou si krátce rukou otře místo, o které se opírám. Mělo by mě překvapit, že jeho ruka mnou projela - mělo by -, ale zůstávám klidný.

Ztrácím přehled o věcech. Kde jsem koupil letenku, kdy jsem si vyzvedl pas v hotelu. Vyrozuměl jsem ještě před odjezdem režiséra? Asistentku? Kde mám počítač, kde celé své vybavení? Byl jsem ještě ve zkušebně, složil jsem je? Nevím. Mé vědomí má výpadek - *blackout*, chcete-li. Skutečně to souvisí se světlem. Nemohu už snést tmou, začínám se v ní ztrácet.

V letadle na sedadle se opřu o okénko. Chci vidět město, právě se chystáme vzlétnout, chci vidět jeho světelné obrysy. Možná bych tu měl zůstat, pomalu si na to fluoreskující zářivé světlo začínám zvykat. Ale nemám na to žádný vliv. Někdo rozhodl, že mám sedět v letadle. Že je lepší, když odjedu. Já to nebyl.

Hledám po kapsách mobil. Chtěl bych jí napsat. Chtěl bych jí dát vědět, že přijedu a že brzy zase bude všechno jinak. Ale když vylovím telefon z kapsy, je šedivý. Klávesnice zmizela, displej nesvítí. Všechno je potažené jakýmsi matným závojem. Obracím přístroj v ruku, přidržím ho u ucha, klepu na něj, třesu s ním. Ten pohled mi něco připomíná, ale nevím co -

„Ten už má určitě nějakou jinou,“ říká někdo za mnou německy. Obrátím se, vidím dvě mladé ženy. Jedna se opírá hlavou o opěrku a prázdným pohledem zírá do stropu.

Neletíme. Dávno už bychom se měli odlepit od země, alespoň si to myslím. Už ani nedokážu odhadnout čas. Proč neletíme? ptám se stewarda, který spěchá právě kolem. Ale neslyší mě, nevnímá, ani ke mně nevzhledne.

Sir, why are we not taking off? volá za ním přítelkyně té ženy. Steward se zastaví, otočí se a s úsměvem se vrátí. Perfektní angličtinou se omlouvá za zpoždění. Jeden z pasažerů se zřejmě někde ztratil, je třeba mít ještě trochu strpení. A pak nepatrným pohybem zápěstí ukáže na mé sedadlo.

Chci zaprotestovat, něco říct, ale neslyším se. Chci se zdvihnout, abych na sebe upozornil, upoutal je svými gesty, ale steward se už otáčí, přítelkyně se usazuje v sedadle za mnou a šeptá své netečné sousedce cosi uklidňujícího. A najednou začínám něco tušit a předkloním se.

Na konci chodbičky chvátá steward vstříc postavě, která právě vychází zpoza rohu. Slyším volání, vidím, jak jí všichni navádějí na mé místo, spěch, s jakým se všechno děje. *Sir, where have you been*, čekali jsme už jen na vás.

Nedokážu říct, jestli si mě všiml. Snad jsem v jeho, v mých očích zahlédl, jak věřím, něco, malé vzplanutí, když se na mě dolů podíval, když na mě hodil složenou palubní přikrývku a sedl si na mě. Můj výkřik zůstal němý. Už ani já se neslyším. A zatímco se dáváme pomalu do pohybu, zatímco letadlo roluje na startovací dráhu, tuším, co za chvíli přijde. Tuším, co se stane, až tohle město opustíme, tohle město a jeho světla. Až vypnou palubní osvětlení. Já budu -